



Rapportering av luftkvalitetsdata för 2017

Nu är det dags att rapportera luftkvalitetsdata från mätningar för 2017.

Enligt 36-38 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2016:9) ska kvalitetssäkrade resultat (mätdata, modellberäknade data och/eller underlag om objektiv skattning) årligen rapporteras till Naturvårdsverkets datavärd.

- **Senast den 31 mars 2018** ska grunddata från mätningarna för hela föregående kalenderår (2017) skickas in till Naturvårdsverkets datavärd, tillsammans med uppgifter om datakvalitet och metadata.
- **Senast den 30 juni 2018** ska modellberäknade data samt resultat från objektiv skattning rapporteras till datavärden.

Det här brevet avser rapporteringen av grunddata från mätningarna.

Om kontrollen skett inom ramen för samverkan kan rapporteringen göras gemensamt av en företrädare för kommunerna.

Den information som rapporteras tillgängliggörs via datavärden (<http://www.smhi.se/datavardluft>) och ligger till grund för Sveriges årliga rapportering om luftkvalitetssituationen till EU-kommissionen (<http://eeadmz1-cws-wp-air.azurewebsites.net/>).

För kommuner som inte har kontinuerliga mätningar att rapportera för 2017 gäller krav på rapportering av modellberäkning eller objektiv skattning/inledande kartläggning. Mer information finns under rubrik ”Rapportering av modellberäkning och objektiv skattning (Senast den 30 juni 2018)” nedan.

Vad ska rapporteras?

Rapporteringsskyldigheten avseende kontroll av miljökvalitetsnormer (MKN) omfattar mätningar av kvävedioxid (NO₂), svaveldioxid (SO₂), kolmonoxid (CO), bensen, partiklar (PM₁₀ och PM_{2,5}), bens(a)pyren (B[a]P), arsenik (As), kadmium (Cd), nickel (Ni) och bly (Pb), dvs. de föroreningar som regleras i luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) och som ska kontrolleras av kommunerna. Utöver dessa komponenter ser vi gärna att ni även rapporterar in data avseende andra luftföroreningsparametrar, till exempel kväveoxider (NO_x), kväveoxid (NO), ozon (O₃), VOC (totalt samt komponenter separat), TSP (Total Suspended Particulates), sot och PAH (totalt samt komponenter separat).

Data ska levereras i kvalitetsgranskat grundformat (inkl. eventuella korrigeringsfaktorer) med högsta möjliga tidsupplösning (timme alternativt dygn, vecka, månad eller dylikt).

Samtliga mätdata som levereras kommer att läggas in i den nationella databasen för luft, <http://shair.smhi.se/portal/yearly-statistics>, som handhas av Naturvårdsverkets datavärd (SMHI).

Utöver mätdata ska även metadata enligt bilaga 6 i föreskrifterna redovisas. Detta inkluderar även redovisning av webblänk till nedanstående dokument. Dokumenten ska avse samma kalenderår som de rapporterade resultaten.

- En kontrollstrategi enligt 3-4 §§ NFS 2016:9.
- Ett kvalitetssäkringsprogram enligt 6 § NFS 2016:9.
eller
- Ett program för samordnad kontroll enligt 8-9 §§ NFS 2016:9 i de fall kontrollen har bedrivits i samverkan med andra kommuner.

I Naturvårdsverkets handbok 2014:1 Luftguiden finns mer information om programmen.

Leverans av mätdata och metadata

Alla data och metadata ska levereras i särskild excel-mall via den s.k. **valideringstjänsten** http://gis-services.metria.se/inspire/validering/sidor/luft/luft_validering.html. Valideringstjänsten håller på att testas inför årets rapportering och öppnar inom kort.

I valideringstjänsten görs en första kontroll av att rätt mall har använts och att alla uppgifter som är obligatoriska finns med i rapporteringsfilen. Har ni frågor eller behov av stöd om användning av valideringstjänsten, vänligen kontakta Lars Allstrin på Gitter (e-post: lars.allstrin@gitter.se), som förvaltar tjänsten på uppdrag av Naturvårdsverket.

Filer för rapportering

För årets rapportering har rapporteringsfiler (i excel-mallen) skapats för alla mätstationer som rapporterades förra året samt alla nya mätstationer som registrerades under 2017. Filerna finns tillgängliga för nedladdning här: ftp://ftp1.wm.net/Rapportering_luftkvalitet_2018/ (användarnamn: ftp1 / lösenord: Nvvftp08). Om ni har problem med åtkomst till dessa filer eller om ni inte hittar en fil för den mätstation som ska rapporteras, vänligen kontakta rapporteringluftkvalitet@naturvardsverket.se.

Dessa förproducerade filer bör användas som grund för att fylla i resultat för 2017 och kompletterande metadata. Dessa filer innehåller alla metadata som finns i databasen för stationerna och som inte är årsspecifika. Naturvårdsverket och datavärden gjorde, i samråd med kommunerna och andra utförare, ett omfattande arbete med att granska och korrigera metadata som rapporterades under 2017. Vid frågor kring rapportering av metadata som finns angivna i dessa filer kontakta rapporteringluftkvalitet@naturvardsverket.se.

Om rapporterade data i ett senare skede skulle behöva justeras, ska återrapporteringen ske snarast möjligt samt i fullständigt format. Om data som ska återrapporteras avser ett normalt år (dvs. 365 dagar), kan årets excel-mall (http://gis-services.metria.se/inspire/validering/sidor/luft/mallar/Luftrapporteringsmall_2018.xlsx) användas. Om data dock avser ett skottår (dvs. 366 dagar) behöver en separat mall (http://gis-services.metria.se/inspire/validering/sidor/luft/mallar/Luftrapporteringsmall_2018_skottar.xlsx) användas för rapportering av dessa data. Vid all återrapportering av data gäller det att vara noga med att välja rätt år på flik "Allmän information" (cell A4, "Avser år").

OBS! Om man vill kopiera data eller information från en annan fil och klippa in rapporteringsfilen är det viktigt att använda funktionen "Klistra in värden". Detta för att säkerställa att data/information är i rätt format och stämma överens med de kodlistor som används i excel-mallen (se fliken "Listor" i excel-mallen). Om man istället använder den vanliga "klistra in"-funktionen riskerar man att skriva över viktiga formateringar i excel-filen, vilket kan ge problem vid validering av filen och inläsning av data/information i datavärdens databas.

Stöd vid kvalitetsgranskning och rapportering av mätdata och metadata

Som stöd för rapporteringen har en handledning tagits fram som ger detaljerad vägledning och exempel kring hur mätdata och metadata ska rapporteras. Handledningen finns här: <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/miljokvalitetsnormer/rapportering/handledning-rapportering-matdata-dv-luftkvalitet.pdf>. Fokus ligger på de uppgifter som har visats vara mest problematiska att rapportera under tidigare år.

Reflab – mätningars harmoniserade QA/QC manual (<http://www.aces.su.se/reflab/kvalitetssakring/harmoniserad-qaqc-manual/>) ger stöd och vägledning kring kvalitetssäkring av luftkvalitetsmätningar. Dokumentet har nyligen uppdaterats med bl.a. vägledning för hur mätdata ska valideras innan den årliga rapporteringen till datavärden.

Flaggning av mätdatas giltighet är en viktig del av kvalitetskontroll och rapportering av data. Det är mycket viktigt att alla rapporterade mätvärden flaggas, inklusive saknade värden, för att filerna ska kunna klara valideringen i valideringstjänsten. Som stöd med dataflaggning har ett enkelt verktyg tagits fram för att kunna göra en initial flaggning av data med avseende på mätningens detektionsgräns. Verktuget finns här: <http://www.aces.su.se/reflab/wp-content/uploads/Verktyg-initial-dataflaggning.xlsx>.

Har ni frågor om kvalitetsgranskning och rapportering av mätdata och metadata, eller behov av stöd för att fylla i rapporteringsfilen, vänligen kontakta Naturvårdsverket (rapporteringluftkvalitet@naturvardsverket.se) eller Reflab – mätningar (reflabmatningar@aces.su.se).

Rapportering av modellberäkning och objektiv skattning (Senast den 30 juni 2018)

Enligt föreskrifterna ska även eventuella data från modellberäkningar samt redogörelser för objektiv skattning rapporteras senast den 30 juni. Mer information inför årets rapportering av modellberäkningar och objektiva skattningar kommer skickas ut under maj/juni 2018.

Vägledning i utförande och rapportering av modellberäkningar tillhandahålls av Reflab – modeller (<http://www.smhi.se/reflab>).

Redovisning av resultat av **objektiv skattning (eller inledande kartläggning) utgör minimnivå för rapporteringen**. Eftersom alla föreningar/miljökvalitetsnormer ska kontrolleras på något sätt i alla kommuner, innebär det att kommuner och samverkansområden som inte har resultat från kontinuerliga mätningar eller modellberäkningar för vissa föreningar ska göra en objektiv skattning eller inledande kartläggning för dessa. Exempelvis ska en kommun som har kontinuerliga mätningar av endast kvävedioxid (NO₂) och PM10, alltså göra en objektiv skattning för de andra luftföreningar som regleras i luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) och som ska kontrolleras av kommunerna, dvs. PM2,5, bensen, bens(a)pyren, kolmonoxid, svaveldioxid samt metallerna arsenik, bly, kadmium och nickel. I de fall där tillräcklig information om luftkvaliteten för en förening saknas i en kommun eller ett samverkansområde ska en inledande kartläggning av halterna istället genomföras för att få en första insyn i kommunens luftkvalitetssituation och för att kunna fastlägga vilka krav som finns på följande års kontroll.

I samarbete med Reflab - modeller har Naturvårdsverket tagit fram en särskild vägledning för att stödja de kommuner som behöver genomföra en objektiv skattning eller en inledande kartläggning. Dokumentet finns tillgängligt här: <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/miljokvalitetsnormer/mkn-luft/vagledning-inledande-kartlaggning-objektiv-skattning-version1.pdf>.

Denna särskilda vägledning om objektiv skattning och inledande kartläggning är avsedd att ge steg-för-steg vägledning och konkreta metoder som kan användas vid planering, genomförande och redovisning av objektiv skattning och inledande kartläggning. Dokumentet har nyligen uppdaterats med information om ett **nytt verktyg** som utvecklats av Reflab - modeller för preliminära bedömningar av halterna av PM10 och NO₂ i gaturum. Verktöget kommer att bli kostnadsfritt och kommer att tillgängliggöras via Reflab-modellers hemsida (<http://www.smhi.se/reflab>) under våren 2018. De kommuner som har för avsikt att använda verktöget för objektiv skattning/inledande kartläggning för rapportering under 2018, rekommenderas förbereda de uppgifter som kommer att behöva matas in i verktöget. Detta inkluderar trafikmängd (ÅDT), gatubredd, hushöjder och skyltad hastighet för de gaturum som man avser att undersöka.

Naturvårdsverket planerar att lägga stort fokus under året på granskning och uppföljning av kommunernas rapporteringar, med särskilt fokus på kommuner som inte omfattas av mätningar eller modellberäkningar. För att kunna ta fram underlag om inledande kartläggning och objektiv skattning för rapportering under juni 2018, behöver arbetet inledas i god tid.

Mer information

På Naturvårdsverkets webbplats återfinns följande:

- [Allmän information om miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft](#)
- [En sammanställning över kommunernas rapportering av data för år 2016](#)
- [Information om rapportering av luftkvalitetsdata](#)
- [Information om kontroll av luftkvaliteten](#)
- [Statistik om luft](#)
- [Naturvårdsverkets ämnessida för luft](#)

Förordning, föreskrifter och vägledning återfinns via nedan angivna länkar:

- [Luftkvalitetsförordningen \(2010:477\)](#)
- [Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet \(NFS 2016:9\)](#)
- [”Luftguiden”. Naturvårdsverkets handbok om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft, 2014:1](#)
- [Särskild vägledning om inledande kartläggning och objektiv skattning](#)

KONTAKTPERSONER - NATURVÅRDSVERKET



Henrik Larsson	Matthew Ross-Jones	Helena Sabelström
henrik.larsson@naturvardsverket.se	matthew.ross-jones@naturvardsverket.se	helena.sabelstrom@naturvardsverket.se
010 – 698 13 77	010 – 698 13 01	010 – 698 10 95